

Výtah metodické části

výkladu odboru legislativy MŠMT z dopisu adresovaného z odborům školství krajských úřadů

Dopis odborům školství krajských úřadů ze dne 20. 1. 2025

Číslo jednací MSMT-381/2025-1,

Věc: Tzv. stálé přespočetné hodiny zástupců ředitele školy a školského zařízení

Výtah:

Podstatou tzv. banky odpočtů je skutečnost, že ředitel (ve stanoveném rámci podle struktury právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení) může, avšak nemusí snížit týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti vybraným zástupcům, a to v přímé úměře k (zvýšenému) objemu prací souvisejících s přímou pedagogickou činností, které po nich požaduje vykonávat.

Sám pojem „zástupce ředitele“ přitom není definován; pro účely tohoto nařízení tedy nemusí jít o vedoucího zaměstnance ve smyslu § 11 zákoníku práce, zástupcem ředitele může být jakýkoli řadový zaměstnanec pověřený ředitelem nebo organizačním předpisem správou, řízením či kontrolou určitého úseku činnosti právnické osoby vykonávající činnost školy (v případě potřeby s oprávněním organizovat, řídit a kontrolovat práci jiných zaměstnanců a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny podle § 124 odst. 4 zákoníku práce).

Z uvedeného vyplývá, že určit zástupcem (delegovat vybrané práce související s přímou pedagogickou činností na vybranou osobu) smí ředitel jakéhokoli pedagogického pracovníka dané školy – není v tomto směru omezen na vedoucí pedagogické pracovníky tvořící vedení školy.

Proto v případě, že ředitel u konkrétního zástupce vyžaduje výkon plného týdenního rozsahu přímé pedagogické činnosti, neměl by mu tento rozsah snižovat, popřípadě by mu jej měl snížit pouze do té míry, aby nevznikla nutnost „přespočetných“ hodin. Není-li to u tohoto konkrétního pedagogického pracovníka možné, měl by určit zástupcem pro příslušnou činnost jinou osobu (jiného pedagogického pracovníka), u kterého to možné je.

Přímá pedagogická činnost nad stanovený rozsah (tzv. přespočetné hodiny) představuje výjimečný nástroj, který má ředitel školy k dispozici především k zajištění výuky při předem nepředvídaných či jinak nenadálých událostech. K zajišťování výuky pomocí tzv. „stálých přespočetných hodin“ by nemělo docházet vůbec, nebo jen v krajním případě déletrvající personální nouze.

Podle názoru MŠMT platí, že sníží-li ředitel školy zástupci rozsah přímé pedagogické činnosti, ačkoliv tak činit nemusí, a současně témuž zástupci přidělí „stálé přespočetné hodiny“, jedná neehospodárně, a tedy jednak v rozporu s § 302 písm. a) a g) zákoníku práce jako vedoucí zaměstnanec, jednak v rozporu s § 159 odst. 1 občanského zákoníku jako statutární orgán právnické osoby vykonávající činnost školy. Dále takový ředitel „obchází“ § 23 odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících a § 4a až 4g nařízení vlády č. 75/2005 Sb., když rozsah přímé pedagogické činnosti stanoví v rozporu se smyslem uvedených ustanovení prováděcího právního předpisu (bezdůvodně tento rozsah snižuje v nepřiměřené výši, aby pak danému

zástupci přidělil stálé přespočetné hodiny, namísto toho, aby rozsah přímé pedagogické činnosti snížil pouze o tolik, aby stálé přespočetné hodiny přidělovat nemusel).

Uvedená úprava se od jiných obdobných případů, tedy liší zejména v míře volnosti uvážení, již řediteli ve vztahu k rozdělení odpočtů hodin přímé pedagogické činnosti svěřuje, a s tím související odpovědností: zatímco dříve ředitel stanovil zástupci týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti podle přiděleného počtu tříd (a tento rozsah byl pevně stanoven v příloze k nařízení vlády), nyní ředitel stanoví zástupci týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti podle skutečných potřeb školy, přičemž tento konkrétní rozsah stanoví sám v rámci širokého možného rozpětí. Tím spíše si ale musí počínat odpovědně, s péčí řádného hospodáře, tj. tak, aby přespočetné hodiny, které vždy představují finanční zátěž pro právnickou osobu vykonávající činnost školy i narušení řádného pracovního rozvrhu dotčeného pedagogického pracovníka, vznikaly co nejméně.